

**Rondane-Dovre
nasjonalparkstyre**

Postadresse
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Besøksadresse
Norsk Villreinsenter Nord
Hjerkinnhusvegen 33
2661 Hjerkin

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47 61 26 62 09
fminpost@statsforvalteren.no
<http://www.nasjonalparkstyre.no/rondane-dovre>

Wiggo Vasshaug Hansen
Morkav. 2
2660 DOMBÅS

Saksbehandler Eirin Berge

Vår ref. 2020/12695-4 432.3

Deres ref.

Dato 25.01.2021

Delegert sak -Rondane NP, Grimsdalen og Dørålen LVO - dispensasjon og avslag - motorferdsel 2021 - kjentmannskøyering

Delegert vedtak

1. Dombås, Brennhauget og Lesja Røde Kors hjelpekorps får med dette dispensasjon til motorferdsel på snødekt mark for kjentmannstur i deler av Rondane nasjonalpark, Dørålen- og Grimsdalen landskapsvernområder. Motorferdselen er godkjent langs følgende skiløyper som ifølge forvaltningsplanen stikkes/prepareres i forbindelse med påsken: løype nr 49,2,4,50,3,6,5 og 7. Det gis også dispensasjon til motorferdsel gjennom Dørålsglupen hvor DNT Oslo og omegn stikker løypa når det er dårlige snøforhold lenger øst. Dispensasjonen er gitt med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 ,1.ledd, 1.alternativ.
2. Det gis avslag på motorferdsel som omsøkt fra Dørålseter mot Dørålsflyin og Rauhamardalen over Djupdalen og mot sørvest over Sletthø – Langetjønn – forbi Brennhø tilbake til Eftansåi. Motorferdsel her i omsøkt tidsrom er vurdert å kunne påvirke verneverdiene nevneverdig. Naturmangfoldllovens § 48 1.ledd, 1.alternativ anses ikke oppfylt og dispensasjon kan derfor ikke gis.

Følgende vilkår gjelder for vedtaket punkt 1 over :

- i. Dispensasjonen gjelder for 1 dag i perioden fra dispensasjonens vedtakstidspunkt og frem til og med 17.mars 2021 innefor kl 9-17.
- ii. Dispensasjonen gjelder for inntil 8 snøskutere og inntil 15 personer. Alle skutere skal ha et eksemplar av denne tillatelsen om det blir gjennomført kontroll i området.
- iii. Alle snøskutere skal være tydelig merket med Røde Kors sin logo.
- iv. Alle snøskutere skal kjøre samlet og følge samme spor på hele turen.
- v. Det stilles som krav at Statens naturoppsyn eller andre som de utpeker skal være med på turen.
- vi. En uke før aktiviteten skal gjennomføres skal SNO/fjellopsynet kontaktes for å avklare endelig kjørerute vurdert opp mot informasjon om villreinens tilhold på

**Nasjonalpark
Naturreservat**

Dovre, Rondane
Flakktjøna, Grimsdalsmyrene, Hemmeldalen, Hovdsjømyrene, Kattuglehøi, Mesætermyre, Myldingi,
Veslehjerkinn

Landskapsvernområde Dørålen, Frydalen, Grimsdalen, Vesle Hjerkin

tidspunktet. Legges godkjent kjørtrasé om av hensyn til villrein skal sekretariatet i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre varsles.

- vii. Ved eventuell kontakt med villrein skal aktiviteten avbrytes til reinen har trukket ut av området. Eventuelt kan reinen omkjøres på le side i en avstand på minimum 500 meter. Deltakende oppsyn kan legge om kjøreruta av hensyn til villrein.
- viii. All kjøring skal skje på godt snødekt mark og begrenses til det mest nødvendige. Kjøringa skal foregå hensynsfullt slik at skader på vegetasjon og unødig forstyrrelse av dyrelivet eller andre som bedriver friluftsliv i området unngås.
- ix. Etter endt tur skal det skrives en kort rapport. Rapport samt GPS-logg fra turen skal senest 1. april sendes Rondane-Dovre nasjonalparkstyre v/Statsforvalteren i Innlandet, Postboks 987, 2604 Lillehammer eller via følgende e-post: sfinpost@statsforvalteren.no

Vedtaket gjelder for de omtalte verneområdene og er gitt i medhold av naturmangfoldlovens § 48. Er det behov for andre tillatelser etter annet regelverk er dere selv ansvarlige for å inneholde dette.

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre.

Dokumenter i saken

- Søknad om kjentmannskjøring datert 16.november 2020.
- Uttale fra Villreinnemnda Rondane og Sørinkletten journalført 19.1.2021 (vedlagt)
- Uttale fra Villreinutvalget Rondane nord, journalført 8.1.2021 (vedlagt)
- Godkjent øvingsplan datert 29.10.2019 (ephorte 2019/1895)
- Etterspurte opplysninger i epost 7.desember 2020
- Kart over kjøretrasé datert 9.desember 2020

Saksopplysninger

Søknaden

«Viser til vedlagte øvingsplan som er godkjent av Innlandet politidistrikt.

Dette er år 2 i vår 5 årige øvingsplan. Vi søker hermed Rondane-Dovre nasjonalparkstyre om tillatelse til motorisert ferdsel for følgende aktivitet i 2021:

Øvelse B3: Kjentmannstur i Rondane-Dovre nasjonalpark nord.

Motorisert ferdsel med inntil 15 snøscootere i perioden mellom vinterferien og påske, lørdag eller søndag fra kl. 09:00 og kl. 17:00. Nøyaktig dato blir sendt en mnd før øvelsen

gjennomføres. Det sendes egen søknad til Dovre kommune. Vedlagt kart viser kjørerute for motorisert ferdsel i forbindelse med kjentmannsturen.»

I epost av 7.desember 2020 er det opplyst at aktuelle datoer for kjentmannsturen enten er 6. eller 7.mars, alternativ 13. eller 14 mars. Det skal kun være en dag (kl 9-17)

I ettersendt informasjon vises det også til at behovet for 15 skutere og 20 mann er knyttet til situasjon med flere nye medlemmer og at det er gitt aksept for 15 skutere i øvingsplanen.

Videre er det opplyst om følgende gjennomførte redningsaksjoner av Røde Kors i området vinterstid fra 2017-2020

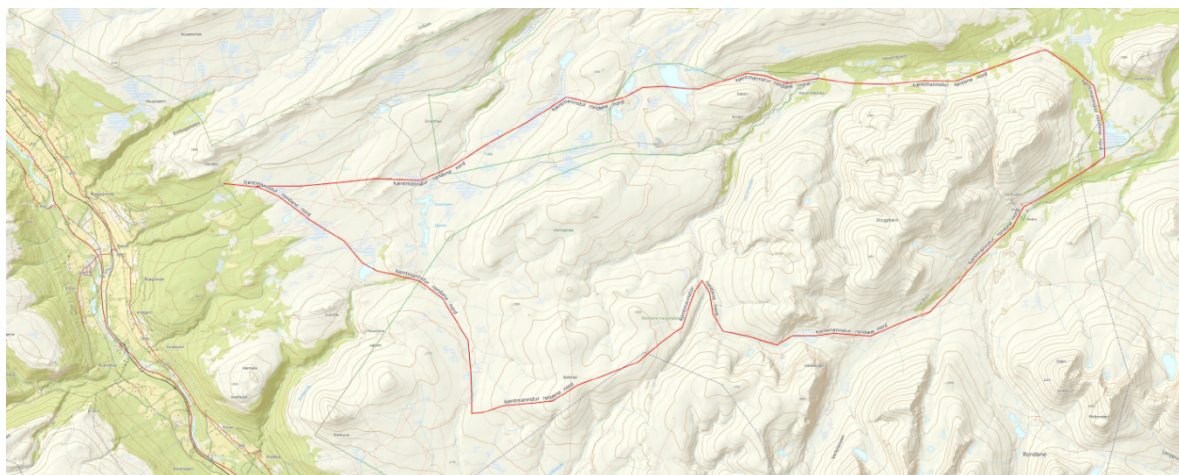
2017: ingen

2018: 28.januar – hentoppdrag ved måssåhusan

2019: Februar -frakt av politi til Antonbue for å søke etter mann, April - Hentetoppdrag på Grimsdalshytta. Desember -Hentet 3 sauer ved Raudhammran

2020: Mars – 1 henteoppdrag på Grimsdalshytta og en leteaksjon Eftansåe-Grimsdalshytta - Leteaksjon var fra Eftansåa-Grimsdalshytta-Haverdalsæter-Sletthøe.

I årene 2011 – 2015 har det vært 3 leteaksjoner og 3 uthentinger i området som kjentmannsturen nå er omsøkt, rød linje i figur 1 under (jf sak 2015/70909)

Figur 1: Kart oversendt pr 9.12.2020 som viser omsøkt kjøretrasé for kjentmannsturen med rød linje

Søknaden har vært til uttale hos Villreinnemda for Rondane og Sølnekletten og hos Rondane nord villreinutvalg.

Uttale fra villreinutvalget:

Uttale fra villreinutvalget er lagt ved saken i sin helhet og her er det gjort et utdrag av enkelte momenter de bringer opp i uttalen.

«For villreinutvalget er hensyn til villreinbestanden overordnet. Foreliggende kunnskap om denne er at stammen er presset på areal grunnet stor interesse for friluftsliv og friluftslivsrelatert turisme innen villreinens leveområder. Denne aktiviteten følger i stor grad etablerte løype- og stinett både sommer og vinter. Vinterstid er det begrenset aktivitet i de sentrale områder i nasjonalparken. Utenom løypenett er det liten aktivitet. Sist vinter ble færre løyper stikket enn vanlig, bl.a. fordi Haverdalsseter var stengt og grunnet koronasituasjonen. Vårt inntrykk er at dette var positivt mht villreinens arealbruk, og vi ser at mindre flokker tok i bruk areal langt øst der vi ikke har dokumentert villreinaktivitet på flere år. Hvordan løyper er tenkt stikket inneværende vinter kjenner vi ikke til, men det forventes stort trykk med besøkende både vinterferie og påske basert på samfunnssituasjonen vi har vært inne i snart et år. Rondane Nord er som villreinområde svært smalt i øst-vest aksen, og tidligere trekk mellom sørlig og nordlige del over Ula elv er stanset opp, nettopp på grunn av stor menneskelig aktivitet hele året.

(....)

Foreslått kjørerute vil, jf kjennskap til villreinens arealbruk senere år, måtte skape forstyrning av en eller flere flokker av villrein. Kjøreruta går i umiddelbar nærhet av hvor man må forvente å påtreffe rein på ettervinteren. Slik løypa er lagt opp er det sannsynlig at flokker vil kunne forstyrres mer enn en gang. Med to korte uker mellom andre ikke-regulerbare forstyrrelser i vinter- og påskeferie synes dette å være svært uheldig.

(...)

Villreinutvalget stiller videre spørsmål ved om 15 snøscootere er nødvendig for kjentmannsturen. Et så høyt antall snøscootere vil representere større grad av forstyrning enn om antall kjøretøyer minimeres. Særskilt i krevende terreng vil avstand mellom kjøretøyene økes, og 50-150 meters mellomrom mellom hver snøscooter må påregnes. Dette vil utgjøre en massiv forstyrning. Vi oppfordrer til å se nøye på omfanget av øvelsen med tanke på antall snøscootere. Rondane N Villreinutvalg har stor forståelse for det øvingsbehovet frivillig redningstjeneste har, og ser på denne beredskapen som svært viktig for brukere av fjellet. Vi vil imidlertid oppfordre til en annerledes løypetrase. Om det skulle oppstå behov for en redningsaksjon i fjellet vil denne med stor sannsynlighet ha utgangspunkt i stikket løype da det er der en stor andel av besøkende ferdes. Å legge kjentmannsturen langs disse løypetraseene vil opprettholde noen refugier villreinen kan forholde seg til også i vinter- og påskeferie. Videre vil man da unngå at kjentmannsruta i praksis blir en ustikket løype som mange vil velge å følge i løpet av påsken. Nedbørsforholdene i Rondane er slik at sporene etter kjøring med 15 snøscootere vil bli stående nærmest til våren kommer.

(.....)

Videre vil villreinutvalget, også med henblikk på den frivillige redningstjenestens behov for planlegging, oppfordre nasjonalparkstyret til å forutsette for en ev kjøretillatelse at detaljert kjørerute fastlegges kort tid før øvelsen, dvs under en uke, basert på den kjennskap som fjelloppsyn/SNO vil inneha om flokkenes lokalisering i denne perioden. En ev tillatelse må da altså inneholde prinsipper for omlegging av kjentmannstur dersom villreinhensyn skulle tilsi det. Vi finner det videre naturlig at gjennomføring av øvelsen iht planverk dokumenteres av fjelloppsyn eller SNO. Det forutsettes at øvingsledelsen har tilstrekkelig kjennskap til villreinens reaksjon på menneskelig aktivitet til at om det skulle observeres villrein slik at den vil påvirkes av videre øvelse forstås avbrudd eller omlegging av øvelsen. Om ikke må søker tilknytte seg slik kompetanse før gjennomføring.»

Uttale fra villreinnemda

Uttale fra villreinnemda er lagt ved saken. Vedtaket fra behandling i villreinnemda er gjengitt under:

«Villreinnemnda for Rondane og Sølnekletten mener at motorferdsel utenfor etablerte løypetraséer må holdes på et minimum på slutten av vinteren, siden dette er en sårbar periode for villreinen. Det bør signaliseres til lokale redningsgrupper at øvingsplaner må være forankret lengre opp i systemene, og at de skal være diskutert med forvaltningsmyndighetene før de godkjennes av lokal redningssentral (politimesteren).

Før tillatelse til omsøkt tur eventuelt gis bør det vurderes om ruta kan legges om på noen strekninger, for å redusere muligheten for forstyrrelse av villreinen. Lokalt SNO og fjelloppsyn bør konsulteres.

Skal det gis tillatelse til kjentmannstur som omsøkt må det stilles strenge vilkår for tillatelsen:

- Den dagen kjøringen skal gjennomføres må ruta vurderes i forhold til hvor reinen står (i den grad det er mulig), og ruta må legges om dersom den kommer i konflikt med villreinen.*
- SNO må følge med på turen.*
- Turen må gjennomføres før 1. mars.*

Antall scootere som skal delta må holdes på et nivå som er strengt nødvendig. 15 scootere synes å være høyt.»

Hjemmelsgrunnlag

Delegering

Miljøverndepartementet har i brev av 9. mars 2011 delegert forvaltningsmyndigheten for de store verneområdene i Rondaneregionen til Rondane-Dovre nasjonalparkstyre i medhold av naturmangfoldloven § 62, jf. § 77.

I medhold av vedtak i Rondane-Dovre nasjonalparkstyre den 25. september 2015 er myndighet til å treffe vedtak i alle saker som gjelder søknad om tillatelse etter verneforskriftenes spesifiserte dispensasjonsbestemmelser, samt kurante saker etter naturmangfoldlovens § 48, delegert til nasjonalparkforvalter/sekretariat. Dette inkluderer eksempelvis saker som omhandler motorferdsel både på snødekt mark og barmark, organisert ferdsel, og ferdsel med hest, sykkel eller hundespann.

Verneforskrift – formål

Området for omsøkte aktivitet ligger i Grimsdalen landskapsvernområde, Dørålen landskapsvernområde og Rondane nasjonalpark.

Formålet med vernet i Grimsdalen landskapsvernområde er angitt i verneforskriftens § 2:

- *ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,*
- *ta vare på en del av et stort sammenhengende fjellområde, med leveområder villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv*
- *sikre viktige og mye brukte trekkområder for villreinen*
- *ta vare på geologiske forekomster og landskapsformer*

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Formålet med vernet i Rondane nasjonalpark er angitt i verneforskriftens § 2:

- *ta vare på et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt fjellområde*
- *ta vare på et høyfjellsøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold*
- *ta vare på sentrale leveområder til villreinstammen i Rondane*
- *sikre variasjonsbredden i naturtyper som Rondaneområdet omfatter, herunder innslag av høyereleggende bjørke- og barskog*
- *bevare landskapsformer og særpregede geologiske forekomster*
- *ta vare på verdifulle kulturminner.*

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Formålet med vernet i Dørålen landskapsvernområde er angitt i verneforskriftens § 2:

Formålet med opprettelsen av Dørålen landskapsvernområde er å ta vare på et fjellområde som utgjør en del av leveområdene til villreinen i Rondane, spesielt viktige trekkområder, og å ta vare på et særpreget landskap med tilhørende planteliv, dyreliv, landskapsformer, geologiske forekomster og kulturminner.

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Motorisert ferdsel i disse verneområdene er i utgangspunktet forbudt, jf. verneforskriftenes § 3 pkt 6.1 (Rondane nasjonalpark), § 3 pkt 5.1 (Grimsdalen landskapsvernområde) og § 3 pkt 5.1 (Dørålen landskapsvernområde). Forskriftene åpner for motorisert ferdsel i forbindelse med militær operativ virksomhet, politi-, rednings, brannvern-, og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels og forvaltning som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Øvelseskjøring for det nevnte formål må ha særskilt tillatelse.

Verneforskriftene har ingen særskilte dispensasjonshjemler for omsøkt aktivitet og søknaden behandles etter naturmangfoldlovens § 48 om dispensasjon fra vernevedtak.

Forvaltningsplan

s.92

Redningstjeneste

Praksis her skal være i tråd med retningslinjer gitt av Direktoratet for naturforvaltning i brev av 01.03.99.

Øvelses- og utdanningsvirksomhet i forbindelse med redningstjeneste skal ikke tillates i verneområdene, men legges til andre områder. Kjentmannskjøring kan få dispensasjon etter en plan som omfatter berørte redningsorganisasjoner over et større område. Planen skal være godkjent av politimestrene og søknad sendes gjennom den politimester som har koordineringsansvar for naturoppsyn i verneområdene. Forvaltningsmyndigheten skal legge hensynet til verneverdiene til grunn for behandling av søknad. Det er viktig at det legges en realistisk behovsvurdering til grunn. Kjentmannskjøring bør arrangeres i samarbeid med fjelloppsyn/naturoppsynet og disse skal trekkes inn i planleggingen og gjennomføringen.

Retningslinjer om redningstjenestens bruk av snøscooter i utmark og i verneområder

15.mai 2020 kom det nye retningslinjer for redningstjenestens bruk av snøscooter i utmark og i verneområder fra Klima- og miljøverndepartementet. Disse retningslinjene erstattet tidligere retningslinjer gitt av Direktoratet for naturforvaltning i brev av 01.03.99 og tidligere retningslinjer gitt av Miljødepartementet av 31.januar 2013. I de nye retningslinjene står det følgende når det gjelder kjentmannskjøring:

«For de fleste verneområdene er det fastsatt i verneforskriftene at motorferdsel til lands og til vanns er forbudt. Det er imidlertid gjort unntak for kjøring til visse formål, blant annet for kjøring i forbindelse med ambulanse, politi, brannvern- og redningsvirksomhet. Det fremgår imidlertid normalt av verneforskriftene at unntaket ikke gjelder øvingskjøring. Det betyr at øvingsvirksomhet som hovedregel skal legges utenfor verneområdene (...)

Innenfor vernede områder er utgangspunktet i de fleste verneområder at øvingskjøring er forbudt. Det er et overordnet mål i verneområder å redusere motorisert ferdsel til et minimum, derfor skal slik ferdsel begrenses til det som er strengt nødvendig. For å være i stand til å redde liv og ivareta egen sikkerhet ved redningsoperasjoner, vil imidlertid redningstjenesten til en viss grad være avhengige av mulighet for øvingskjøring og i praksis særlig kjøring for å bli kjent ("kjentmannskjøring") innenfor verneområder.

Øvingskjøring og kjentmannskjøring innenfor et verneområde kan skje dersom det gis dispensasjon fra verneforskriften etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Søknad om dispensasjon sendes forvaltningsmyndigheten for verneområdet. Forvaltningsmyndigheten skal vurdere slike søknader etter § 48 første alternativ, som gjelder dispensasjon for kjøring som ikke er i strid med verneformålet, eller som kan skade verneverdiene nevneverdig.

Ved vurdering av om tiltaket er i strid med verneformålet og om det påvirker verneverdiene nevneverdig, må det tas utgangspunkt i verneformålet slik det er angitt i formålsbestemmelsen for aktuelt verneområde. Det må vurderes konkret i hvilken grad motorferdsel vinterstid er i strid med de formål som er angitt, herunder påvirkning på naturtyper, arter mv. Dersom friluftsliv er del av verneformålet skal det i vurderingen her også legges vekt på at forebyggende redningstjeneste er viktig for allmennhetens friluftslivsutøvelse.

Forvaltningsmyndigheten skal som hovedregel bare kunne gi dispensasjon til øvingskjøring og kjentmannskjøring som er ledd i en øvingsplan, Se nærmere om innholdet i øvingsplaner i punkt 5 nedenfor. Dersom øvingsplanen er forankret sentralt (på nasjonalt nivå) hos Røde Kors Hjelpekorps, Norsk Folkehjelp, Norske redningshunder eller andre lignende større redningsorganisasjoner, og planen er i samsvar med vurderinger fra lokal redningssentral, skal forvaltningsmyndigheten normalt gi dispensasjon til kjøring som omsøkt i planen, herunder gi dispensasjon for flere år av gangen, såfremt dette ikke vil stride mot vernevedtakets formål og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig. Kjøring som det er søkt om gjennom slike sentralt forankrede planer skal i utgangspunktet anses som strengt nødvendig kjøring, jf. at motorferdsel i verneområder skal begrenses til det som er strengt nødvendig. Denne føringen gjør at forvaltningsmyndighetens skjønnsrom ved søknadsbehandling av slike sentralt forankrede øvingsplaner blir mindre.»

Naturmangfoldloven

I tillegg til behandling etter naturmangfoldlovens § 48 og retningslinjer i forvaltningsplan, må søknaden også vurderes etter naturmangfoldlovens miljørettlige prinsipper nedfelt i §§ 8-12 (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøfrringelse bæres av tiltakshaver, samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder).

Vurdering

I retningslinjene fra departementet er det avklart at omsøkt aktivitet skal vurderes etter naturmangfoldlovens § 48, 1.ledd, 1.alternativ. Naturmangfoldloven § 48 stiller svært strenge krav til når en dispensasjon eventuelt kan vurderes, men 1.ledd, 1.alternativ åpner for tiltak/aktivitet som *«ikke strider mot verneformålet og ikke påvirker verneverdiene nevneverdig»*. Begge vilkår må være oppfylt.

Når det av nml § 48 fremgår at forvaltningsmyndigheten *kan* gjøre unntak fra vernevedtaket, ligger det i dette at tiltakshaver ikke har krav på å få dispensasjon selv om tiltaket ikke er i strid med verneformålet og heller ikke påvirker verneverdiene. Dersom disse vilkårene er oppfylt skal det foretas en skjønnsmessig vurdering av om tiltaket *bør* tillates, der fordelene for tiltakshaver veies opp mot eventuelle ulemper for naturmangfoldet. Utgangspunktet for denne vurderingen er at bestemmelsen er en sikkerhetsventil som i første rekke skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. I dette ligger at lista for å gi dispensasjoner fra forbudene i verneforskriften bør ligge høyt. Skjønn og instruks fra overordnede myndigheter spiller også inn. Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket.

Øvingsplan og tidligere redningsaksjoner

Dombås, -Brennhaug og Lesja Røde kors har i felleskap utarbeidet en flerårig øvingsplan. Det fremkommer ikke at øvingsplanen er forankret sentralt (på nasjonalt nivå, jf. retningslinjer datert 15.mai 2020). Øvingsplanen er oversendt sammen med søknaden. Det er positivt at den lokale redningstjenesten samorder seg og samarbeider om øvingsaktiviteten. Kjentmannstur B3 i Rondane nord som her er omsøkt, er i motsetning til flere av de andre turene i øvingsplanen som oversendt sammen med søknaden, ikke signert som godkjent av politiet. Det vises derfor til brev fra Innlandet politidistrikt datert 21.10.2019 i sak 2019/18695 der det står at *«En har gått gjennom planene A3, B1, B2, B3, B4, B5, B6, B7 og F1, og en anbefaler at disse godkjennes»*. Det legges derfor til grunn at også B3 er vurdert og godkjent av politiet.

Lokalt Røde kors hjelpekorps har omsøkt og fått dispensasjon til kjentmannskjøring i de store verneområdene i Rondane tidligere. Følgende dispensasjoner er gitt fra 2013 og årene deretter, antall snøskutere omsøkt er oppgitt:

År	Antall skutere omsøkt	Dispensasjon gitt
2013	5	Ja, men turen ikke gjennomført
2014	8	Ja
2016	10	Ja
2018	15	Ja, 12 skutere

Både i dispensasjonen i 2014 og 2016 ble det vist til at øvingsplanen ikke har gjort noen vurderinger knyttet til aktiviteten i verneområdene og perioder som er særlig sårbare. Det vises også til retningslinjene fra Klima-og miljødepartementet av 15.mai 2020 der det i punkt 5 om øvelsesplaner står at disse skal inneholde følgende:

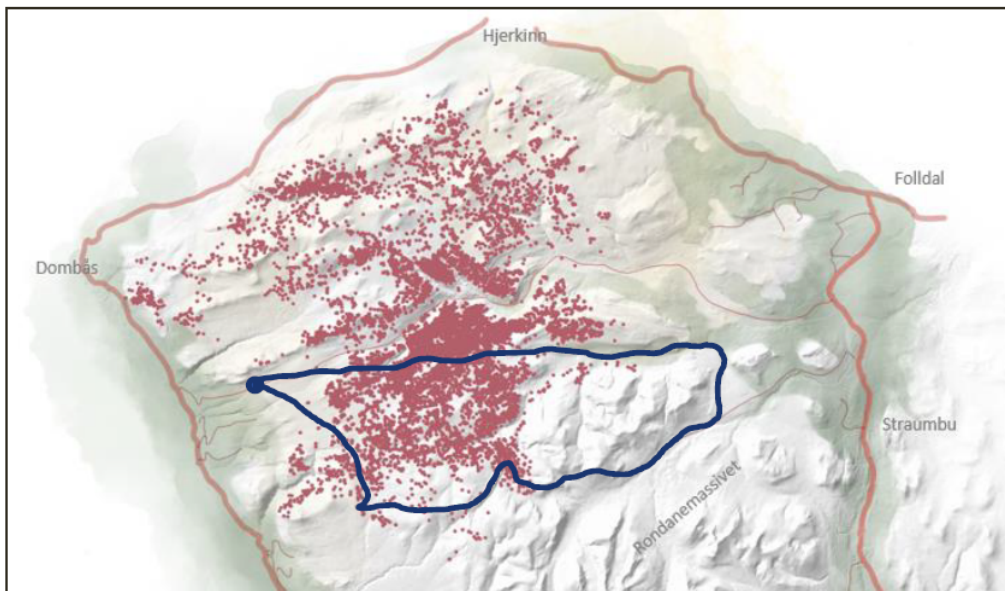
«Redningstjenestens vurdering av øvingsområde, tidspunkt for øving, innhold og omfang sett opp mot motorferdsellovens krav om at bruk av snøscooter skal foregå aktsomt og hensynsfullt for å unngå skade og ulempe for naturmiljøet og mennesker.»

Oversendt øvingsplan viser ikke at en slik vurdering er gjort for kjentmannsturen omtalt som B3-Rondane nord noe nasjonalparkforvalter vurderer burde vært gjort.

Sårbare arters bruk av områdene

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene i verneområdene er godt (§ 8, NML). Når det gjelder villreinens bruk av området foreligger NINA Rapport 1013, Sluttrapport fra GPS-merkeprosjektet 2009-2014 og NINA Rapport 339 (2008) som oppsummerer kunnskapsstatus om villreinens leveområde både med tekst og tilhørende arealbrukskart. NINA Rapport 551 (2010) beskriver forholdet mellom villrein og menneskelig ferdsel i blant annet Rondane villreinområde (§ 8). Grimsdalen har viktige funksjonsområder for villreinstammen i et helårsperspektiv, og spesielt viktig er vinter og vårperiodene. Det foreligger også en sårbarhetsvurdering for fugl fra 2014 (Geir Høitomt og Jon Opheim, Kistefos skogtjenester).

Planlagt kjørerute er fra Eftansåi over Einsethø – Storvatn – Haverdalen rundt Gravhøtangen til Dørålen videre over Dørålsflyin nesten til Rauhamardalen over Djupdalen og mot sørvest over Sletthø – Langetjønn – forbi Brennhø tilbake til Eftansåi. Dette innebærer at området det søkes om kjentmannskjøring i ligger sør for Grimsdalen og hoveddelen av omsøkt kjøretrasé er i Rondane nasjonalpark samt at kjøretraséen så vidt er innom Dørålen landskapsvernområde.

Kilde: NINA, GPS-merka simler fra mars 2010-april 2018, vinter (desember tom mars). Grov markering av omsøkt trasé.

Fig 2 : Fra villreinnemnda sin saksbehandling/uttale

Omsøkt kjøretrasé er slik at det forventes at skuterene vil komme i kontakt med villrein i den tidsperioden (mars) kjentmannsturen er planlagt. Områdene rundt Sletthøe-Hornsjøhøe er mye brukt av villreinen i vinterperioden. I området fra Dørålsvatnet mot Djupdalen og videre mot Sletthø, og i «dalene» opp mot Styggheien står det vanligvis rein i det omsøkte tidsrom. Aktivitet slik som den omsøkte kjentmannsturen bør derfor gjennomføres tidligst mulig på vinteren. Forvaltningsplanen viser ingen godkjente, stikka skiløyper i området Djupdalen og videre mot Sletthø. I området er det også kjente hekkelokaliteter for fugl som er sårbare i etableringsfasen (februar-april) Det er ikke ønskelig med aktivitet i nærheten av disse områdene.

Gjennom flere omfattende FoU-prosjekt er det dokumentert et vedvarende press og en fragmentering av villreinens leveområde i Rondane nord. Bestanden her er i de senere årene splittet i to delbestander, nord og sør for akse Mysusæter – Rondvassbu. Det ser nå ikke ut til å være utveksling av dyr mellom disse to områdene.

Stikka skiløyper og friluftsliv

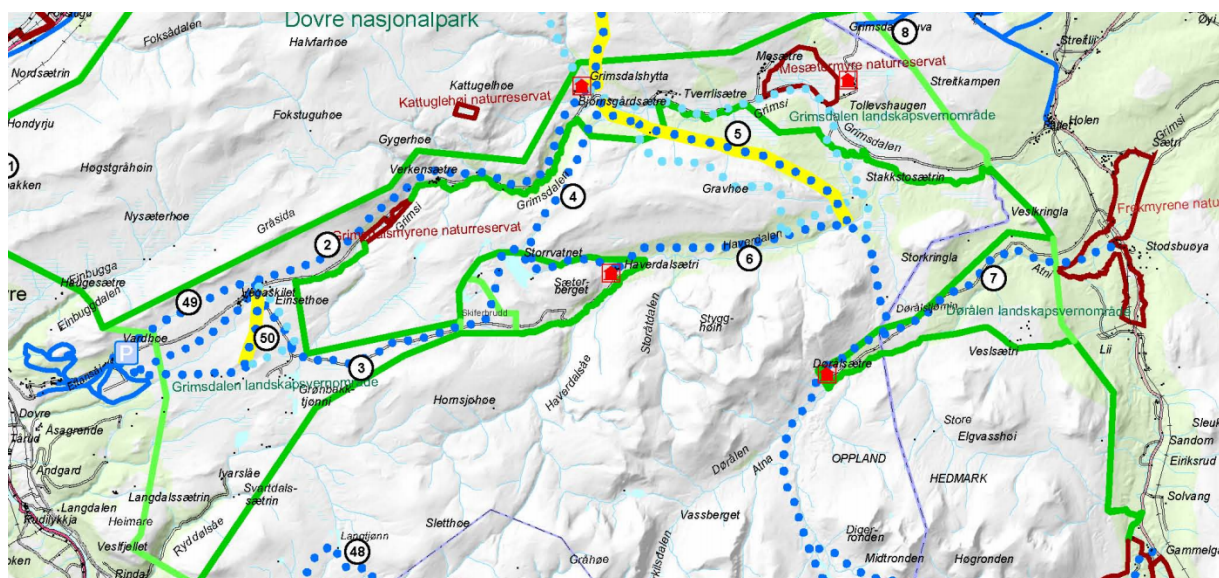
En del av formålet for flere av de verneområdene søknaden omfatter er at allmennheten skal ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av et tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. I lys av dette har den lokale, frivillige redningstjenesten legimit behov for å gjøre seg kjent der det ferdes folk. Redningstjenesten

utgjør viktig beredskap for folk som ferdes i fjellet og er en verdifull ressurs for politiet (jf. brev fra Innlandet politidistrikt av 21.10.2019)

I deler av det omsøkte området for kjentmannstur er det skiløyper som stikkes i tilknytning til påsken. I henhold til forvaltningsplanen (vedlegg 18 og vedlegg 23) stikkes det løype fra Eftansåe til Grimsdalshytta (løype nr 2), det stikkes fra Vegaskillet til Haverdalsseter (løype nr 3), fra Grimsdalshytta over Storrvatnet til Haverdalsseter (løype nr 4), fra Grimsdalshytta over Gravhøtangen til Haverdalem (løype 5) fra Haverdalssetra til Dørålsetra (løype nr 6) og fra Blæsterdalen til Dørålsetra (løype nr 7). I henhold til forvaltningsplanen stikkes samtlige av disse løypene av Brennhaug Røde kors.

Dombås Røde kors stikker løypa fra Eftansåe til Vegaskillet (Storbekkløypa) løype nr 50. Når det gjelder løype nr 48 er stikkinga av denne opphørt til fordel for en preparert skiløype nærmere Skogsætrin.

I vinterperioden er påsken en tid med stor utfart for friluftslivet og stikka skiløyper følges i stor grad. Det vurderes derfor at sannsynligheten for redningsaksjoner vil være størst der folk flest ferdes og at det å være kjent og ha kunnskap om områdene i tilknytning til de stikka løypene er viktig. Også tidligere redningsaksjoner og uthentinger bekrefter dette inntrykket.

Figur 3: Utsnitt fra vedlegg 18 i forvaltningsplanen som viser skiløyper. Prikket blå linje viser skiløyper som er tillatt stikket fra fredagen før palmesøndag. Unntaket er løype 49 og 50 som kan prepareres fra fredagen før palmesøndag.

Nasjonalparkforvalter er enig i det villreinutvalget skriver i sin uttale om kjentmannsturens planlagte gjennomføringstidspunkt og utfordringer dette kan skape for villrein. 19.mars 2021 er påskeløypene tillatt stikket. Etablerte skuterspor utenfor stikka løyper så nært påske, kan medføre skiløpere inn i et område hvor det ikke er ønskelig med ferdsel av hensyn til villrein.

I tillegg vil skiløpere som ikke er kjent og som følger skuterspor, miste den tryggheten stikka løyper gir. Ved å legge kjentmannskjøring i tilknytning til de stikka traséene der hovedvekten av folk ferdes, vil en samtidig bidra til at villreinen har tilgjengelig arealer som de kan være i ro.

Brennhaug og Dombås Røde kors har i siden 2009 hatt ansvaret for å stikke påskeløype i store deler av det området det nå søkes kjentmannstur. Lesja Røde kors har så vidt nasjonalparkforvalter kjenner til, ikke hatt slike oppgaver i dette området. Både villreinnemda og villreinutvalget peker på at antall omsøkte snøskutere som ønskes brukt synes høyt. Nasjonalparkforvalter støtter denne vurderingen. Det vurderes derfor at omsøkt antall snøskutere kan reduseres på bakgrunn av at Brennhaug og Dombås Røde kors antas å ha noe kjennskap til området grunnet stikking av løyper, og at færre skutere vil bidra til mindre forstyrrelse av villrein, jf. også uttale fra Villreinutvalget om avstand mellom snøskutere i krevende terreng.

Deltakelse fra SNO/oppsynet på kjentmannstur som høringsinstansene tar opp gis vanligvis som vilkår i dispensasjoner gitt til kjentmannsturer i Rondane og Dovre nasjonalparker. Det er også forutsatt i forvaltningsplanen at oppsynet deltar på gjennomføringen. I tillegg skal oppsyne trekkes inn i planlegging av denne type aktivitet. En slik dialog og samhandling vil kunne gi kunnskapsoverføring begge veier, i tillegg til at SNO/fjelloppsyn sin deltakelse også bidra til at en unngår aktivitet i områder der det er kjente hekkelokaliteter for fugl. Det vil derfor settes vilkår om at oppsynet deltar på kjentmannsturen.

Oppsummering

Nasjonalparkforvalter vurderer at deler av den omsøkte traséen for kjentmannsturen har stor sannsynlighet for å påtreffe villrein, gi fluktadferd og således forstyrre villreinens arealbruk. Både selve kjentmannsturen og muligheten for at skiløpere vil kunne følge skuterspor i etterkant langs etablerte skuterspor og ta seg inn i et område hvor villreinen oppholder seg, vil påvirke villreinens arealbruk negativt. I tillegg er det registrert sårbare områder for fugl både her og andre steder i området hvor omsøkt trasé er lagt. For deler av den omsøkte kjentmannsturen vurderer nasjonalparksforvalter at naturmangfoldslovens § 48 sitt vilkår om å ikke påvirke verneverdiene ikke er oppfylt.

Vurderes omsøk kjentmannstur opp mot kravet i naturmangfoldloven om samlet belastning og konsekvenser for økosystemet vil aktiviteten bidra til den samla belastningen på villrein i området øke. Villrein har allerede mistet viktige funksjonsområder og trekkveier i Rondane-Dovre området. Ved å justere trasévalget slik at risikoen for å forstyrre villrein reduseres betraktelig, vil både belastning og negative konsekvenser for naturmiljøet samlet sett bli mindre og akseptabelt. I forhold til økosystem-tilnærming og samlet belastning, vurderer nasjonalparkforvalter at det ikke er forsvarlig å tillate kjentmannsturen slik som den er søkt om (nml §10). Det vil derfor stilles som vilkår at kjentmannsturen gjennomføres langs de godkjente stikka løypene i forvaltningsplanen og der DNT OO har tillatelse til å stikke skiløyper.

Dette innebærer at kjentmannsturen ikke gis dispensasjon slik traséen er omsøkt. Godkjent trasé-valg for kjentmannsturen vil derfor være langs de skiløypene som er godkjent stikka/preparert i tilknytning til påsken i forvaltningsplanen, i tillegg kan det kjøres via Døråslglupen der det stikkes løype - her må det gjøres vurderinger i forhold til sikkerhet. Traséen skal i utgangspunktet følge stikka løyper som beskrevet over. Likevel bør endelig kjørerute først fastsettes nærmere tidspunkt for gjennomføring av kjentmannsturen for i størst mulig grad hensynta villreinens arealbruk. Det vil derfor bli satt som et vilkår at en uke før gjennomføring skal oppsynet kontaktes og vurdere dispensasjonens godkjente kjøretrasé opp mot villreinflokkenes lokalisering i perioden. Dersom hensyn til villrein tilsier det skal kjøretraséen legges om for å ivareta villreinens arealbruk i den gitte perioden. SNO/den som representerer SNO skal varsle sekretariatet dersom kjøretraséen legges om på dette tidspunkt.

Det gis avslag på omsøkt trasé fra Dørålseter videre over Dørålsflyin og Djupdalen og videre sørvest over Sletthø og tilbake til Eftansåi.

Nml § 11-12 regnes ikke som relevant i denne saken.

I utgangspunktet ser nasjonalparkforvalter at tidsperioden for kjentmannsturer gjennomføres tidligere på året enn i mars og opp mot påsketider av hensyn til naturmiljøet. På bakgrunn av vilkår om omlegging av trasé og at detaljert kjørerute skal fastsettes én uke i forkant av turen i dialog med oppsynet vil det for 2021 likevel åpnes for at turen kan gjennomføres t.o.m. 17.mars i 2021 som omsøkt.

Både retningslinjene fra departementet og forvaltningsplanen for de store verneområdene i Rondane gir føringer for redningstjenestens aktivitet knyttet til kjentmannskjøring. Sekretariatet vil ta initiativ til et møte med den lokale redningstjenesten, lokalt politi, fjelloppsyn/SNO for å få til den dialog med mål om å gi denne type aktivitet forutsigbare rammer samtidig med at arealkonflikten med villrein og negativ påvirkning av verneverdiene reduseres.

Konklusjon

Det gis dispensasjon til motorferdsel i forbindelse med kjentmannstur delvis i tråd med søknad. Deler av omsøkt kjøretrasé avslås med bakgrunn i at verneverdiene kan påvirkes nevneverdig og vilkåret om å gi dispensasjon ikke er oppfylt. Det kan kjøres med inntil 8 snøskutere og inntil 15 deltakere.

Med hilsen

Eirin Berge

nasjonalparkforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Vedlegg:

- 1 Uttale kjentmannstur Røde Kors
- 2 Uttalelse til søknad - Rondane NP - Grimsdalen LVO - Dørålen LVO - kjentmannskjøring
- Brennhaug, Lesja og Dombås Røde kors

Kopi til:

Villreinutvalget Rondane nord

Trond Stensby
Dovre kommune

Kongsvegen 4 2662 DOVRE

Statens naturoppsyn Rondane
Fylkesmannen i Innlandet
Villreinnemda Rondane og
Sølnkletten
Dovre fjellstyre

Postboks 987 2604 LILLEHAMMER

Furumoen 3 2662 DOVRE